

Статистички деловен регистар

ДС_СДР_А_МК_2023_1

Референтни метаподатоци според SIMS 2.0 структура

S.1	Контакт
S.1.1	Организација/ институција за контакт
Државен завод за статистика	
S.1.2	Организациска единица за контакт
Одделение за статистички деловен регистар	
S.1.3	Лице за контакт
Елена Јанковска	
S.1.4	Звање на лицето за контакт
Советник	
S.1.5	Поштенска адреса
ул. „Даме Груев“ бр. 4, 1000 Скопје, Република Северна Македонија	
S.1.6	Електронска адреса
elena.eftimova@stat.gov.mk	
S.1.7	Телефонски број
00389 2 3295 754	
S.1.8	Факс
00389 2 3111 336	
S.2	Ажурирање метаподатоци
S.2.1	Последна потврда на метаподатоците
19/05/2025	
S.2.2	Последна објава на метаподатоците
19/05/2025	
S.2.3	Последно ажурирање на метаподатоците
19/05/2025	

S.3	Статистичка презентација
S.3.1	Опис на податоците
Број на активни претпријатија, по сектори на дејност и број на вработени.	
S.3.2	Систем на класификации
- Национална класификација на дејности – НКД, рев. 2 - Номенклатура на територијалните единици за статистика - НТЕС, 2019 - Класификација на институционални сектори, 2016	
S.3.3	Опфат на сектор/и
Сектори од НКД Рев.2: - А/А - Земјоделство, шумарство и рибарство - В/Б - Рударство и вадење на камен - С/В - Преработувачка индустрија - Д/Г - Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација - Е/Д - Снабдување со вода; отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината - Ѓ/Ѓ - Градежништво - Г/Е - Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли - Н/Ж - Транспорт и складирање - И/З - Објекти за сместување и сервисни дејности со храна - Ј/С - Информации и комуникации - К/И - Финансиски дејности и дејности на осигурување - Л/Ј - Дејности во врска со недвижен имот - М/К - Стручни, научни и технички дејности - Н/Л - Административни и помошни услужни дејности - О/Љ - Јавна управа и одбрана; задолжително социјално осигурување - Р/М - Образование - Q/Н - Дејности на здравствена и социјална заштита - Р/Њ - Уметност, забава и рекреација - С/О - Други услужни дејности Во Статистичкиот деловен регистар се опфатени сите деловни субјекти со седиште на територијата на Република Северна Македонија и нивните организациони единици, без оглед на нивната големина, облик на организирање, институционален сектор и сектор на дејности од Националната класификација на дејностите - НКД Рев.2 во кој се распределени според главната дејност која ја вршат, а кои се претходно регистрирани од надлежен орган. За Статистичкиот деловен регистар од особена важност се активните деловни субјекти кои се основа за креирање на активните претпријатија како статистичка единица.	
S.3.4	Статистички концепти и дефиниции
Статистичкиот деловен регистар е збирка на податоци за правни единици (деловни субјекти кои вршат дејност на територијата на Република Северна Македонија) и за	

статистички единици (претпријатие, локална единица, група на претпријатија и единица според вид на дејност) креирани исклучиво според статистички критериуми (за статистички цели).

Деловни субјекти се сите правни и физички лица што вршат некоја од дејностите утврдени во Националната класификација на дејностите, со седиште на територијата на Република Македонија, регистрирани од надлежен орган во согласност со закон, односно основани со закон, како и организационите единици на странски трговски друштва и странски трговци поединци кои вршат дејност на територијата на Република Северна Македонија. **Активни деловни субјекти** се сите деловни субјекти кои придонесуваат за бруто домашниот производ, а основен критериум за утврдување на дејноста на субјектот се податоците за приходите и/или вработените.

Правни лица се сите форми на правна конструкција организирана според прописите на земјата (трговски друштва, институции, установи, здруженија и други организации) со утврдени права и обврски, кои својството на правно лице го стекнуваат со денот на нивната регистрација во соодветен надлежен регистар.

Физички лица се субјектите (самостојни вршители на дејности, занаетчии, индивидуални земјоделци, трговци поединци) кои поседуваат права и обврски, а својството на правен (деловен) субјект им е признаено врз основа на постоечките законски прописи.

Претпријатија (деловни субјекти) се сите правни и физички лица (правни единици) што вршат некоја од дејностите утврдени во Националната класификација на дејностите, со седиште на територијата на Република Северна Македонија, регистрирани од надлежен орган во согласност со закон, односно основани со закон, како и организациските единици на странски трговски друштва и странски трговци поединци што вршат дејност на територијата на Република Северна Македонија.

Почнувајќи од 2021 година, во Статистичкиот деловен регистар се направени методолошки усогласувања со новата европска регулатива за деловни статистики, Регулацијата (ЕУ) број 2019/2152 и Регулацијата (ЕУ) за нејзиното спроведување број 2020/1197.

Според дефиницијата дадена во ЕУ регулативата за статистички единици, **претпријатие** е најмала комбинација на правни единици која сочинува организациска единица за производство на стоки и услуги, која има одреден степен на автономија при одлучувањето, посебно при распоредувањето на сопствените ресурси. Претпријатието извршува определени активности на географски определено подрачје и учествува во создавањето на бруто-домашниот производ. Претпријатието врши една или повеќе активности (дејности). Според Регулацијата, од статистички аспект, под поимот претпријатие се подразбира организациска единица која произведува стоки или услуги и има одреден степен на автономија во решавањето. Едно претпријатие може да врши повеќе од една економска активност (дејност) и може да биде сместено на повеќе од една локација. Претпријатието е субјект што може да кореспондира со правната единица (однос 1:1), но може да биде и креирано од две или повеќе правни единици (однос 1:n) и во тој случај се формира **сложено претпријатие**. Оттука, бројот на претпријатијата во Статистичкиот деловен регистар се разликува од административниот регистар на деловните субјекти.

Локална единица е претпријатие или негов дел (работилница, фабрика, погон, магацин, канцеларија, рудник итн.), сместен на јасно дефинирана локација (адреса), во која или од која едно или повеќе лица вршат економска дејност за набљудуваното претпријатие.

Група на претпријатија е здружение на претпријатија, меѓусебно поврзани со правни и/или финансиски врски. Една група на претпријатија може да има повеќе од еден центар за одлучување, особено за политиката на производство, продажбата и профитот.

Единица според вид на дејност - единицата според вид на дејност ги групира сите делови на претпријатието што придонесуваат за извршување на дејноста на ниво на класа (четири цифри) од НКД класификацијата и одговара на една или повеќе оперативни оддели на претпријатието. Информацискиот систем на претпријатието треба да биде способен да ја покаже или пресмета за секоја единица според вид на дејност барем вредноста на производството, меѓуфазната потрошувачка, трошоците за работна сила, оперативниот вишок и вработеноста и бруто инвестициите во фиксен капитал.

Главна дејност е дејноста која има најголемо учество во структурата на приходот на деловниот субјект што го остварил од вршење на дејностите.

Во однос на усогласувањето со новата европска регулатива за деловни статистики, регулативата (ЕУ) број 2019/2152 (ЕДС), како и на усогласувањето на методологијата за водење на статистичките единици во националниот Статистички деловен регистар (СДР), кој го води Државниот завод за статистика на Република Северна Македонија, податоците за референтната 2021 па наваму се подготвуваат согласно со барањата на новата регулатива и регулативата (ЕУ) за нејзиното спроведување број 2020/1197.

За прв пат за референтната 2021 година, ДЗС објави податоци за активни претпријатија (деловни субјекти), вклучително и за сложени претпријатија што содржат две или повеќе правни единици. Променливите за статистичките единици: претпријатие, сложено претпријатие, локална единица и единица според видот на дејноста, се ажурирани на начин што овозможува попрецизно дефинирање на статусот на економската активност на статистичката единица.

Поради овие методолошки подобрувања, нема да може да се споредуваат претходно објавените годишни податоци од Статистичкиот деловен регистар со објавените податоци за 2021 година па наваму. Објавените претходни податоци за активни деловни субјекти (претпријатија) во 2021 година се последни што се произведени според старата методологија.

S.3.5 Статистичка единица

Статистичка единица: претпријатие, локална единица, група на претпријатија, единица според вид на дејност.

S.3.6 Статистичка популација

Сите претпријатија, локални единици, групи на претпријатија со следниве главни белези:

- **идентификациски карактеристики** (идентификациски број, назив, адресни податоци)

- **демографски карактеристики** (датум на создавање, датум на згаснување, датум на секаква промена во податоците)
- **економски/стратификациски карактеристики** (главна дејност, облик на организација, тип на претпријатие, број на вработени, промет)

единица според вид на дејност:

- **идентификациски карактеристики** (идентификациски број)
- **демографски карактеристики** (датум на создавање, датум на згаснување, датум на секаква промена во податоците)
- **економски/стратификациски карактеристики** (дејност, промет)

S.3.7 Референтна област

- НТЕС 1 и 2 (Република Северна Македонија)
- НТЕС 3 (статистички региони)
- НТЕС 4 (општини)
- НТЕС 5 (населени места)

S.3.8 Временска покриеност

Од јануари 2007 - 2008 година според НКД Рев.1.

Од јануари 2009 - 2023 година според НКД Рев.2.

S.3.9 Базен период

Не е применливо.

S.4 Единица на мерење

Број

S.5 Референтен период

Година (состојба на 31.12.)

S.6 Институционален мандат

S.6.1 Законски акти и други договори

Национални:

Закон за државната статистика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14, 192/15, 27/16, 83/18 и 220/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.31/20)

Програма за статистички истражувања за периодот 2023-2027 година („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.29/23 и 57/25)

Меѓународни:

Регулатива (ЕК) Бр. 696/93 за статистичките единици за набљудување и анализи во продукциониот систем на Заедницата

Регулатива (ЕУ) Бр.2019/2152 на Европскиот парламент и на Советот, за европските деловни статистики со која се укинуваат 10 правни акти од областа на деловните статистики

Регулатива за имплементација Бр. 2020/1197 од Комисијата за утврдување технички спецификации и аранжмани во согласност со Регулативата (ЕУ) 2019/2152 на Европскиот парламент и на Советот за европска деловна статистика со која се укинуваат 10 правни акти од областа на деловната статистика

S.6.2 Споделување на податоци

Во периодот од 2007 до 2014 година податоците се испраќаат до Евростат преку eDAMIS. Од 2015 година податоците се испраќаат до Евростат преку European Statistical System Metadata Handler веб-апликацијата (ESS Metadata Handler). Од 2022 година за референтата 2020 година, метада податоците се доставуваат преку ESS Metadata Handler, додека извештајот за квалитет се доставува преку eDAMIS.

S.7 Доверливост

S.7.1 Доверливост - политика

1. Заштитата на индивидуалните податоци е регулирана со Законот за државна статистика

2. Основните принципи и активности, што се преземаат за да се обезбеди доверливоста на податоците се опишани во Политиката за статистичка доверливост.

S.7.2 Доверливост - третирање на податоците

Во согласност со член 38 од Законот за државна статистика и Политиката за доверливост, индивидуалните податоци не се објавуваат.

S.8 Политика за објавување

S.8.1 Календар на објавување

Датумот на објавување на податоците се утврдува во Календарот за објавување на Соопштенија, кој се ажурира квартално.

S.8.2 Пристап до Календарот на објавување

Календар на објавувања

S.8.3 Кориснички пристап

Сите корисници имаат истовремено (или еднаков) пристап до статистичките податоци: ова значи дека датумите за објавување на статистичките податоци се претходно јавно објавени и никој корисник нема пристап до официјалните статистички податоци пред нивното објавување. Статистичките податоци прво се објавуваат во едицијата „Соопштенија “ на ВЕБ страницата на Државниот завод за статистика во 12.00 часот.

S.9 Фреквенција на дисеминација

Годишна

S.10	Достапност и јасност
S.10.1	Соопштенија
Соопштенијата се објавуваат (и истите се достапни) на ВЕБ страницата на ДЗС во поглавјето: „ <u>Соопштенија</u> “.	
S.10.2	Публикации
<u>Статистички годишник, 2023</u> <u>Северна Македонија во бројки, 2023</u> <u>Регионите во Република Северна Македонија, 2023</u>	
S.10.3	Онлајн база на податоци
<u>Базата на податоци МАКСТАТ</u> - Претпријатија - Активни деловни субјекти	
S.10.3.1	АС1. Број на прегледи на табелите со податоци
Број на прегледи на податочните табели од МАКСтат = 1289	
S.10.4	Пристап до микроподатоци
Користењето на микроподатоци за надворешни корисници е можно само за истражувачки цели и се врши во согласност со Законот за државна статистика (член 41, член 42 и член 43). Пристапот до анонимизирани микроподатоци е дефиниран со интерна процедура на Државниот завод за статистика „ <u>Пристап до анонимизирани микроподатоци за научно-истражувачки цели</u> “.	
S.10.5	Друго
По барање на корисниците, податоците се подготвуваат и во форма согласно нивните потреби. Податоци се испраќаат до Евростат или други меѓународни статистички организации и се објавуваат на веб-страницата на тие институции.	
S.10.5.1	АС 2. Број на прегледи на метаподатоците
Не се пресметува.	
S.10.6	Документација за методологијата
Методолошките објаснувања се објавени на веб-страницата на Државниот завод за статистика https://www.stat.gov.mk/MetodoloskiObjasSoop.aspx?id=79&rbrObl=22 Деловни регистри, Прирачник со препораки, Евростат, 2021 https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/12433023/KS-GQ-20-006-EN-N.pdf Прирачник за Статистичкиот деловен регистар, UNECE, 2015 https://unece.org/DAM/stats/publications/2015/ECE_CES_39_WEB.pdf	
S.10.6.1	АС 3. Стапка на комплетност на метаподатоците
97.7%.	
S.10.7	Документација за квалитетот
<u>Статистички деловен регистар</u>	

S.11	Управување со квалитет
S.11.1	Обезбедување на квалитетот
Квалитетот на процесите и продуктите, во Државниот завод за статистика се обезбедува со почитување на <u>Европскиот Кодекс за работа на европската статистика</u> и Рамката за оценка на квалитетот во рамките на <u>Европскиот статистички систем</u> (ESS Quality Assurance Framework). Критериумите за квалитет се утврдени и во <u>Законот за државна статистика</u> во член 4б и член 4в.	
S.11.2	Оценка на квалитетот
Државниот завод за статистика ги реализира статистичките активности во согласност со Статистичкиот бизнис процес модел, кој се базира на меѓународниот модел - Генерички статистички бизнос процес модел (Generic Statistical Business Process Model-GSBPM) . Примената на овој модел, како и примената на меѓународните стандарди во статистичката продукција обезбедуваат високо ниво на точност и споредливост на податоците.	
S.12	Релевантност
S.12.1	Потреби на корисниците
Статистичкиот деловен регистар се користи како рамка (алатка) за подготовка и координација на сите статистички истражувања, при што извештајна единица се деловните субјекти (претпријатијата или нивните локални единици), односно рамка за избор на примерок за статистичките истражувања за деловните субјекти, за подготовка на адресари со адресни податоци за деловните субјекти потребни за реализација на СИ. СДР, исто така, се користи како извор на информации за статистички анализи на популацијата на деловни субјекти и нивната демографија и за идентификација и конструирање (градење) на статистички единици.	
S.12.2	Задоволство на корисниците
Почнувајќи од 2009 година, Државниот завод за статистика на секои три години спроведува Анкета за задоволство на корисниците.	
S.12.3	Комплетност и R1. Стапка на комплетност на податоците за корисници
Во однос на единиците и варијаблите предвидени според <u>ЕУ Регулативата 2019/2152</u>, ДЗС обезбедува околу 80% од нив. задолжителни карактеристики кои недостигаат во Статистичкиот деловен регистар: • Код за географска локација незадолжителни карактеристики кои недостигаат во Статистичкиот деловен регистар: • ДДВ број на нерезидентна правна единица, која е контролирана од друга правна единица • ДДВ број на нерезидентна правна единица, која контролира друга/други правна/и единица/и	

незадолжителни карактеристики за мултинационалните групи на претпријатија со глобален центар на одлучување надвор од земјата кои недостигаат во Статистичкиот деловен регистар:

- Број на вработени лица на глобално ниво
- Консолидиран глобален промет

S.12.3.1 R1. Стапка на комплетност на податоците за производители

Не се пресметува.

S.13 Точност и веродостојност

S.13.1 Свкупна точност

Методологијата на истражувањето и начинот на прибирање на податоците обезбедуваат солиден опфат и точност на податоците. Точноста на податоците се обезбедува со преземање мерки за намалување на нецелосноста на податоците од административниот извор, како и со дополнителна споредба и анализа на податоците пред тие да бидат објавени.

S.13.2 Примерочни грешки и A1. Индикатори за примерочни грешки за корисници

Не е применливо.

S.13.2.1 A1. Индикатори за примерочни грешки за производители

Не е применливо.

S.13.3 Непримерочни грешки и A4. Стапка на неодговор на единица за корисници и A5. Стапка на неодговор на белег за корисници

Според Регулатива за имплементација Бр. 2020/1197 од Комисијата за утврдување технички спецификации и аранжмани во согласност со Регулативата (ЕУ) 2019/2152 на Европскиот парламент и на Советот за европска деловна статистика со која се укинуваат 10 правни акти од областа на деловната статистика, не е предвидено пресметка на непримерочни грешки.

S.13.3.1 Грешки во опфатот

Не е применливо.

S.13.3.1.1 A2. Стапка на преопфатеност

Не е применливо.

S.13.3.1.2 A3. Учество на заедничките единици

Не е применливо.

S.13.3.2 Грешки при мерење

Не е применливо.

S.13.3.3 Грешки при неодговор

Не е применливо.

S.13.3.3.1	A4. Стапка на неодговор на единица
Не е применливо.	
S.13.3.3.2	A5. Стапка на неодговор на белег
Не е применливо.	
S.13.3.4	Грешки при обработката на податоците
Не е применливо.	
S.13.3.5	Грешка од избраниот модел
Не е применливо.	
S.14	Навременост и точност
S.14.1	Навременост и TP2. Временско задоцнување на конечните резултати за корисници
T+16 месеци	
S.14.1.1	TP1. Временско задоцнување на првите резултати за производители
Не е применливо.	
S.14.1.2	TP2. Временско задоцнување на конечните резултати за производители
T+17 месеци	
S.14.2	Точност и TP3. Точност во доставувањето и објавувањето за производители
Податоците се објавуваат на денот, што е најавен во Календарот за навременост.	
S.14.2.1	TP3. Точност во доставувањето и објавувањето за производители
Временска разлика на проследување во Евростат (годишно) = T+17 месеци.	
S.15	Кохерентност и споредливост
S.15.1	Географска споредливост
Постои географска споредливост на дисеминираните податоци на национално и регионално ниво. Податоците се прибираат во согласност со Европските регулативи, со што се обезбедува споредливост на националните податоци со европските податоци.	
S.15.1.1	CC1. Коефициент на асиметрија на тековите од мирор-статистиките
Не е применливо.	
S.15.2	Временска споредливост и CC2. Должина на споредливи временски серии за корисници
Обезбедена е споредливост на податоците почнувајќи од 2007 година, без прекин во временската серија. Од 2007 до 2009 година, сите единици во СДР се класифицираа според Националната класификација на дејностите НКД Рев.1 (базирана на класификацијата на ЕУ NACE Rev.1.1). Во 2009 година, единиците во СДР се прекласифицирани од НКД Рев.1 во НКД Рев.2 (базирана на класификацијата на ЕУ NACE Rev.2). Во периодот од 2007-2008, сите единици се двојно кодирани (NKD Rev.1 и NKD	

Rev.2). Од 2009 година па наваму, единиците во сите годишни состојби на СДР имаат двоен код (по НКД Рев.1 и НКД рев.2).

S.15.2.1 СС2. Должина на споредливи временски серии за производители

Должина на споредлива временска серија = 15 референтни периоди.

S.15.3 Меѓудоменска кохерентност

Не е применливо.

S.15.3.1 Кохерентност на месечните / кварталните / полугодишните статистики со годишните статистики

Не е применливо.

S.15.3.2 Кохерентност со национални сметки

Не е применливо.

S.15.4 Внатрешна кохерентност

Внатрешна кохерентност на податоците е обезбедена, податоците се контролираат и анализираат во процесот на производство.

S.16 Трошок и оптовареност

Нема трошоци за прибирање на податоците, ниту пак оптовареност на извештајните единици бидејќи се преземаат директно (електронски) од административен извор.

S.17 Ревизија на податоците

S.17.1 Политика за ревизија на податоците

Ревизијата на податоците се прави во согласност со Политиката за ревизија на ДЗС

S.17.2 Практика за ревизија на податоците и А6. Просечна големина на ревизијата на податоците за корисници

Не е применливо.

S.17.2.1 А6. Просечна големина на ревизијата на податоците за производители

Не е применливо.

S.18 Статистичка обработка

S.18.1 Извори на податоци

За водење и ажурирање на Статистичкиот деловен регистар се користат административни и статистички извори:

Извор	Назив на збирка
Централниот регистар на РСМ	Трговскиот регистар и на регистарот на други правни лица
	Регистарот на годишните сметки

	Регистарот на директните инвестиции
Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на РСМ	База со податоци за осигуреници
Народната банка на Република Северна Македонија	Податоци за странски директни инвестиции
Централниот депозитар за хартии од вредност	Податоци за Акционерски друштва
Државен завод за статистика	Статистички извори што се користат се редовните статистички истражувања

S.18.2 Фреквенција на прибирање податоци

Од административни извори: месечна, годишна. Од статистички извори: годишна.

S.18.3 Прибирање на податоците

Од административните извори, податоците се добиваат електронски. Од статистичките извори, од редовните статистички истражувања кои се спроведуваат во ДЗС.

S.18.4 Проверка на податоците

За да се постигне задоволителен степен на квалитет се врши тековна контрола на точноста и квалитетот на податоците во СДР и тоа: Првичната контрола на точноста на податоците се спроведува во текот на самото ажурирање на СДР, така што постои on-line логичка контрола на точноста на податоците добиени од ЦР- Трговскиот регистар и регистарот на други правни лица. Со оваа контрола се врши on-line проверка на исправноста на одредени податоци кои се добиени од административните извори, како на пример, податокот за организациониот облик, сопственост, капитал и сл. Логичка контрола на точноста на податоците се спроведува и по самото ажурирање (месечно/ годишно) на СДР и за грешно утврдените записи се врши дополнителна проверка со цел да се утврди точниот податок, по што се врши и рачна корекција.

S.18.5 Компилирање податоци

Месечното ажурирање на СДР со податоците добиени електронски од базата на Централниот регистар-Трговски регистар и регистар на други правни лица се спроведува така што податоците се преземаат и по пат на batch процедури се полнат во СДР. Годишното ажурирање се спроведува така што податоците добиени од Централниот регистар-Регистарот на годишни сметки после нивната обработка во ДЗС (национални сметки), се преземаат од Складиштето на податоци на ДЗС.

S.18.5.1 A7. Стапка на импутација

Не е применливо.

S.18.6 Прилагодување

Не е применливо.

S.18.6.1 Сезонско прилагодување

Не е применливо.

S.19	Коментар
Нема коментар.	
A.1	Анекси

